

Ыстык кандидаттарыбыз

Депшиттирген кандидаттар

ДЭЭШ

Чөөн-Хемчиктин ажылчы чоннар депутаттарынын район, Чадаана хоорай Советтеринге депутаттарынын кандидаттарына келээнин, хоорайнын өң дээр, төлөттөгү дээр кижилери депшиттирген. Депшиттирген кандидаттар даш агитас-массалыг ажыл соңгукчуларын ортуунда калбарган.

СЭКП-нин XXII съездин колхозтар район Советинге сонгулда талам-биле 4, хоорай Советинге сонгулда талам-биле 15 сонгулда округтарын депутаттарга кандидаттар-биле сонгукчуларын ужурашкышкыны өскө черлеринден мурал, февраль 19-та-ла доосту берген. Ол ужурашкышкынар Чадаана хоорайнын Хайыраканда № 3 сонгулда участогунга болуушун. Дыка хей сонгукчулар ужурашкышкын хуралдарыга кайы округтар талам-биле район, азы хоорай Советинге депутаттарга кандидаттарыны—кымырны даш бадылаарын баш ууру билген болгаш олар-биле шуут танышканыр. Ужуржышкын хуралдарында бүтүретириг кижилерин угаалдыган болгаш кыйгырым сонгукчуларын кичөөнгейин хаара туткан.

СЭКП-нин XXII съездин атык колхозтун партия организациязынын 25 агитаторларын үстүндө азыттыган № 3 сонгулда участогунга хамааржы сонгукчуларын ортуунда Совет Конституциянын, СЭКП Т-нын ноябрь пленумунун шийтирилген, бүтү делегей байдалынын дугайында болгаш оон-да өскө темаар талам-биле илеткелерин, бөседарын чорутканын. Анык сонгукчуларын тускай келээни өрткөп, аана 60 ажык анык сонгукчу өлүрүшкөн. Агитатор М. Өбүс (башкы) 16 сонгукчуларга тайылбыр ажылын хей катар чорудуп, сонгукчуларын хундүктелген чаалап алган. Ол иш-каш агитатор А. Лаандын сонгукчуларга үргүчү барын, агитациянын улам-на калбарган. Агитаторларын хей нуруузу кандидаттарын намырларын сонгукчуларга чогуур үезинде таныштырган.

РСФСР-нин Дээш Советинге, чер-чер Советтеринге баш дугаар, кайы округтар талам-биле сонгулда болурун көскү улуг үжүктөр-биле өскө бижээш, клубтун даштыкы ажынын кырында, округтарын схема чуртун клуб иштине аскан. — Ийча дугаар округ талам-биле депутаттар муну кайгыттыг март 3-дө сонгулда хундүндө бадылаар-быртен—деп, сонгукчу оон башкы ол болур.

Район Советинге 4, хоорай Советинге 15 депутаттарын кандидаттары: оон иштинде чикээ, район Советинге № 15 сонгулда округтары, СЭКП-нин XXII съездин атык колхозтун анык тулгузу—Кара-Сал дугаар-оол Каралманын; № 16 округта, Хайыракан школанын башкыны—Март-оол Кима Биче-оолду; № 17 округта ол колхозтун мурнакчы саанчыны—Сат Чыбык Соскур-оолду; Чадаана хоорай Советинге, чикээ: № 41 округта, колхозтун эки ажылдыг дарганын, тулгузу—Монгуш Сотна Айдын-Дөөнү; № 47 округта, колхозчу тулгузу—Даныш-Белек Александр Чудумовичин; № 36 округта, колхоз дарганы—Куулар Кожубай Байыровичин Хайыраканнын. № 3 сонгулда участогунга сонгукчулар бадылаарын тодаргай көргүсөш. Бо дээрге, депутаттарга кандидаттарын сонгукчуларга таныштырын турар көскү агитациянын база бир хевирин-дир.

Агитаторларга агитаторларын бу-дуну тургустунган: агитаторларын

февралды чорудар ажыл планын, кым азык дежурныйларыннын дайындын, ажылчы чоннар депутаттарынын Чөөн-Хемчик район, Чадаана хоорай Советтеринге сонгулда талам-биле округтарын сонгулда комиссияларыннын составын бадылаан дугайында шийтирилери инда аскан. Агитаторларын хуралы план-да айтынганын өзүгээр ийн катар чымалган. Олар чүгү кызырын хуралга шийтирлээш, айтынганын кемчелерин боттандырып турган.

Колхозтун ирак одарларда мал ажаан турар 21 кезек черлерге хойжурларга, илек каларчыларына 29 «Шың», 19 «Тыванын аныктары», 27 «Ленинчи орук» солунарын комсомолчу почталыон Кара-Сал Амир-оол ийн хонгаш-ла чедирин, тараттын турар. Кара-Сал чүгө солуннар, чагаалар, шилчидилгелер чедирин турар эвес, дарын малчынарга солун номчулушкын үргүчү чорудуп, партия организациязынын, колхоз баштаар черинин оон-да өскө даалдарын шудуру күсөдигин келген. Азын ирак малчыларын үргүчү эргини анаа-ла амыр эвес. Чаа солун медалерин, болушкунарын, партиянын, чаагыттын чүгө шийтирилери партия солунарын номчуп таныхар дээр малчынар четкикейи малап турарлар. Солуннар кымырда, чаа чедирин бээрини маршуртун тускай саанчына чуртун тургаш тургашкан. Солун чер-диртинге баар, астыгын каар малчын өрөгө чагыт-даа чок.

Көдө библиотеказын өргөлөкчүн Тамара Ондар чүгө калхоз суурунда чурттан турар колхозчуларга, теп сүт-бараан фермазында малчынар-га номнарын берин турар эвес, а харын аны-агы одарларда ирак чурттан турар малчынарга өргөлөкчү болу, азы библиотека чөвүделенип 9 кезиктиери өлчөг-биле ийчи-бүрү номнарын чедирин турар. Калхоз номнарын элөөн үедө номчуп доостука сонда, чөвүделенип кезиктиери эргин келеш чып албышкан, хергелээн номнарын база катар оларга чедирин бээр. Библиотеканын номнарын ирак малчынарга ийдиг арга-биле ажылдаарын турар. Чөвүделенип кезек черде малчынарга библиотеказын ийчи-бүрү номнары чедиртинген. Сонгулда кампаниязынын үезинде библиотеказын ажылы иччаар тургустунган. Оон ном фондугу—7000, номчу-чулары 250 кижи четкен.

Кинематограф Ковалыг Ким-оол клубка кинону медалда беш катар үндүртү турар. Эртемдин, техника-нын чедикшиинерин, көдө ажыл-агыйнын мурнакчы дуржулазын, чаа чүгөдери көргүзүп турар кино-фильмдерин дугайында март 3-дө колхозтун агитаторларын чөвүделенип чурттан турар колхозчуларга, теп сүт-бараан фермазында малчынар-га номнарын берин турар эвес, а харын аны-агы одарларда ирак чурттан турар малчынарга өргөлөкчү болу, азы библиотека чөвүделенип 9 кезиктиери өлчөг-биле ийчи-бүрү номнарын чедирин турар. Калхоз номнарын элөөн үедө номчуп доостука сонда, чөвүделенип кезиктиери эргин келеш чып албышкан, хергелээн номнарын база катар оларга чедирин бээр. Библиотеканын номнарын ирак малчынарга ийдиг арга-биле ажылдаарын турар. Чөвүделенип кезек черде малчынарга библиотеказын ийчи-бүрү номнары чедиртинген. Сонгулда кампаниязынын үезинде библиотеказын ажылы иччаар тургустунган. Оон ном фондугу—7000, номчу-чулары 250 кижи четкен.

Кинематограф Ковалыг Ким-оол клубка кинону медалда беш катар үндүртү турар. Эртемдин, техника-нын чедикшиинерин, көдө ажыл-агыйнын мурнакчы дуржулазын, чаа чүгөдери көргүзүп турар кино-фильмдерин дугайында март 3-дө колхозтун агитаторларын чөвүделенип чурттан турар колхозчуларга, теп сүт-бараан фермазында малчынар-га номнарын берин турар эвес, а харын аны-агы одарларда ирак чурттан турар малчынарга өргөлөкчү болу, азы библиотека чөвүделенип 9 кезиктиери өлчөг-биле ийчи-бүрү номнарын чедирин турар. Калхоз номнарын элөөн үедө номчуп доостука сонда, чөвүделенип кезиктиери эргин келеш чып албышкан, хергелээн номнарын база катар оларга чедирин бээр. Библиотеканын номнарын ирак малчынарга ийдиг арга-биле ажылдаарын турар. Чөвүделенип кезек черде малчынарга библиотеказын ийчи-бүрү номнары чедиртинген. Сонгулда кампаниязынын үезинде библиотеказын ажылы иччаар тургустунган. Оон ном фондугу—7000, номчу-чулары 250 кижи четкен.

Биномемат Ковалыг Ким-оол клубка кинону медалда беш катар үндүртү турар. Эртемдин, техника-нын чедикшиинерин, көдө ажыл-агыйнын мурнакчы дуржулазын, чаа чүгөдери көргүзүп турар кино-фильмдерин дугайында март 3-дө колхозтун агитаторларын чөвүделенип чурттан турар колхозчуларга, теп сүт-бараан фермазында малчынар-га номнарын берин турар эвес, а харын аны-агы одарларда ирак чурттан турар малчынарга өргөлөкчү болу, азы библиотека чөвүделенип 9 кезиктиери өлчөг-биле ийчи-бүрү номнарын чедирин турар. Калхоз номнарын элөөн үедө номчуп доостука сонда, чөвүделенип кезиктиери эргин келеш чып албышкан, хергелээн номнарын база катар оларга чедирин бээр. Библиотеканын номнарын ирак малчынарга ийдиг арга-биле ажылдаарын турар. Чөвүделенип кезек черде малчынарга библиотеказын ийчи-бүрү номнары чедиртинген. Сонгулда кампаниязынын үезинде библиотеказын ажылы иччаар тургустунган. Оон ном фондугу—7000, номчу-чулары 250 кижи четкен.

фестивальды организациястап, чеди хун улаштыр сонгукчуларга көргүскөн. Көдө ажыл-агый талам-биле шийтинген киноларын көргүзү чедикшиингир өрткөн.

РСФСР-нин Дээш Советинге депутаттарын кандидаттарын эш Сергей Ко-чекевич Красныйн, хамаарышкан округтарын талам-биле район, хоорай Советтеринге депутаттарын кандидаттары дээр боттарынын бадылаашкынын бээрине сонгукчу бургузун агитаторлар кыйгырын турар. Колхозта партия организациязынын агитаторларыннын 19 кижи олурүшкөн февраль 22-де болган хуралында сонгулда хундүгө таварыштыр сонгукчуларга көргүзөр концертти бектик деннедик тургузарын, көргүзөр киноларын баш ууру шийтирин, бүтөттөр организациязынын, хамаарыш мурнууда сонгукчуларын дайындын база катар дүгөн калайлап хынаарын шийтир-дөөн.

Агитаторларын аразында И. Зо-лотухин, И. Бирдей сонгукчуларга көчүт кавар барын турган. Де-путаттарга кандидаттарын намыр-ларын сонгулда хундүгө чедир оон хо-ноу артык турбузе, сонгукчуларга четке таныштырбаан. Район, хоорай Советтеринге депутаттарын канди-даттарына кымырын, каш дугаар кайы округ талам-биле бадылаарын оларын агитаторлар турар ба-жынарнын сонгукчулары бил-бес болган. Кандидаттарын намыр-ларын билбес элөөн чамдык агита-торлар хандыртылган, кандидаттар дээр агитациянын көшкөк чорутканын үнеленип, сүтүр-дө, колхозтарда чам-дык сонгукчулар кымырын бады-лаарын билбесинин ужуру инда.

Клубта көскү агитация эки ту-густунган. Чеди чылды бешки ий-дында Тыва АССР, оон иштинде Чөөн-Хемчик район, СЭКП XXII съездин атык колхоз күрүгө ту-густу чөкө тонна тараа, эвти, сүт, сазар, ол көдө ажыл-агый артели 1963 чыда чүгүн-чүгүн малдарын чөкө башты өстүрүр, оон продукту-дун чү хире бектидер, тараа, куку-руз, свёкла, бобы болгаш оон-да өскө культураларын чөкө гектарын таварып, культуралар айны-биле гек-тар бүтүздүн чөкө центнер дүжүт-дүжүт дээринин дугайында соци-алистик хураалдарын көргүзүлгө-рин улуг үжүктөр-биле бижышкан, рамалаан клубтун ханазы-биле иен чыгым хемжээдик кылдыр делген аскан. Республика, район, болу-нун артели кандыг хураалдар алганын колхозчулар оон таныжын ал болур. Көскү агитациянын оон-да өскө хевирлери клубта делеттинген. Моон-биле чергелештир клубтун иш-ти хундүн-не чыгып турар кылдыр өт саамы күзөнчиг.

К. КУНДУП.

Виктор Долматов Омскин эми институтун дооскаш, Чөөн-Хемчиктин район эмгелгезинде ажылдай берген. Ол, ажылында кызыкмак, аарыг кижилерге эптиг эл-дек, ичканаш оңу Чадаана хоорай Советинин депутатына кандидат кылдыр депшиткен.

ЧУРУКТА: Виктор До-матов. Фото В. Лутковтуну.

УЖУРАЖЫШКЫННАР

Чоокта чаа «Тыва» совхозтун ажылчылары Чөөн-Хемчик район Советинин депутаттарына кандидаттарга кандидаттарын секретары Бугалай Казанович Оон-Ыла ужурашкан-нар. Анаа бүтүретириг киж, Те-ве-Хая сөс дык школанын дирек-тору Хондугу Олаев-оол чүве чуга-лаш, Кандидаттын ажыл-амыдыра-дыг сонгукчуларга тодаргай таны-штырган. Сонгулда хундүгө Оонун кандидатурамын дээр бадылаашкы-нарын бээрине сонгукчуларын ол кыйгырган.

Эштер О. Солуна, М. Сагаан-оол, В. Шкорнин дээр өскөлөр-даа ужуражышкын хуралында боттарынын саналдарын бөрбүшкан. Теве-Хая суурга чаа клубту тудар, малчы-нарда автолавка дамчытыр алм-чөк болгаш улутур бараанынын чедирин чурумчулар, Чадаана—Те-ве-Хая аразында автобус транспорту доктаамал ажылдаар, чайын үер аймылындан сууру камгалаар со-рулга-биле Чадаана хемжин суу-ар өскөр чээр кемчелерин боттан-дарына дуалаарын эш Оондан бол-гаш Хондугей көдө Советтин депу-таттарына кандидаттар эштер Х. Олаев-оол, Г. Юртаев, М. Байыр-оол олардан дилеп турганнар.

Эш Оон сонгукчуларын мур-нунга чүве чугаалаан, район Со-ветинин депутаттыга кандидат кылдыр оңу депшиткени дээр өөрүп четти-гени илергейлөөн. Сонгукчуларын анаа бергени аммыралчы чугула-чагыларын боттандырында бол-дунар-ла арга-биле дуалаажырын ол хүлээнин алган.

М. АШАН-ООЛ.

КОНФЕРЕНЦИЯНЫҢ ИНДИРИНДЕН

(Чөөн-Хемчиктин комсомол конференциязы)

Чөөн-Хемчик районун комсомол организациязынын чоокта чаа болган конференциязында ВЛКСМ Т-нын ийги планумунун түвөөдери болгаш районун комсомол органи-зацияларын согулаарын чуга-лашкан. Бо айтыргы талам-биле комсомолун район комитетинин секретары эш З. Лапка илеткеп кыл-ган.

Чөөн-Хемчик районун комсомол-чу аныктары ажыл-агыйын, куль-тура туртуушкунун саймалары талам-биле чамдык чедикшиинер-ни чедип алганы конференция демделгэн. Анык малчыларын кызыкмак күш-ажылынын түнеленип-де 1820 баш хаан оолдарын, 1225 башааларын, 9463 баш анай, хура-ганнарын доруктурган. Район күр-дөгө эвт, сүт, лук, тараа садымын планынын хуусаа бетиңге куу-сеткен. Бо улуг үзгөтө аныктар-нын үлүг-хуузуун кыргын чуга-жок. Районун конференцияда, сов-хозтарында 240 аныктар комму-нисттер өзү-биле ажылдап, чурттан, өөренир дээр чаркын турар. Ком-мунисттер күш-ажылдып боттадып деп бектик атты чедип алган «Чы-раа-Бажы» совхозта механизаторлар бригаданы болуун мурнууда сал-гыш согулаарын өрөстөгү куу-седип турар. Ук совхозта ол бектик ат дээр демисекип турар аныктар-нын бот-оруга-чарыгалыг хойжу бригаданы өрткөн чымын 5050 кг дукту амыр турган, 7116 кг дукту ал, азы бир хойга ованаштар 2,3 кг дукту алган, 100 төрүү хойдан-на 99 хураганын меңди камгалап ал-ганнар. Ол мындам бө бектик атты чаалап алган «Сүт-Хөл» совхозта Сары-Булуң, Орта-Тал сүт-бараан фермалары чылда сүт бүтүрөр оонааларын 149—165 хуу күү-сеткилген. Районда анык мурнак-чыларын саны өскөн. Саанчылар А. Кужукет, О. Бугускал, С. Кызыл, О. Шоорук, М. Өшкү-Саар боттары-га бижылган сазар илек ботурузун-де 1600—2100 литр сүтү саап алган. Районда 59 саанчы кыстар боттарынын хүлөөлөргө иркатта-ажып күтүскөлөөн. Анык хойжу-лар О. Ундеева, О. Ондар, кукуру-

аачылар Д. Монгуш, И. Тас-оол, С. Далаа, металлизаторлар Т. Дыр-тай-оол, О. Контар-оол, М. Эрсе-оол болгаш күш-ажылдын кайгам-чыктыг өскө-даа кижилерин адап болур.

Районун колхозтарында, совхоз-тарында культура оларгарынын бот-тыгыны уран чүгү коллективтери өрткөн чымын 250 концерттерин фермаларда, бригадаларда малчы-нарда көргүскөвин илеткелчи бол-гаш конференциянын делегаттары демделгэн. СЭКП-нин XXII съезди-ни атыг колхозта, Бора-Тайгада көдө клубтар районда дээр ажыл-дан турар. Чонга кино көргүзүп Чадаана хоорайда шпитеатар (дирек-тору эш А. Немков), Шемде киносу-тановка (механиги А. Танов) эки ор-ганизастан, хей-ийтинингу дуала-дык кино уран чүгүнү массага че-динитин-биле пропагандалап турар. Районда Хайыракан, Бора-Тайга, Ча-даана хоорай библиотеказары дээр ажылдап келген. Олар боттарынын активчилерин дамчытыр чөп-биле харылдааны бижып туруп, ном про-пагандаларына ирелкейип кир-жиш туралар. Оон-биле калып Суг-Аксы, Баян-Тала, Кызыл-Тайга, Хондугей библиотеказарын чондан хөрөк, номчукуларын саны өзөөн, массалыг ажылдарын кош-вап чорудуп, чамдыкта халгычын турар таварылгалар бар. Районун библиотеказары өрткөн чымын 26 катар номчула конференцияларын өрттирген. Культура албан черлери-нин ажылында хей-ийтиг эгелээш-нин шоолуг калбарбай турар. От-турлар маш чогулган чамдык клуб-тар, библиотеказарын халгынын тур-гулаан. Библиотеказарын, клубта-рын ажылында районун комсомол комитетин көшкөк дуалаажын кел-ген.

Районда улус өөредилгезинин хер-рөгө болгаш спорт ажылында ком-сомолчу аныктарын киржилте-рин дугайын конференциянын кир-жичилери хей чугаалаан. Ылангыч

комсомолдун мурнууда кол согул-ганын бирөөн анык кижилерин өөредилгезинин талам-биле хер-ке-те улуг четтестерин делегаттар шү-түктүлөөн. 1962—63 өөредилге тындала келжөк школаларда өө-ренир-биле 600 кижик бижиткен тур-ган, ам оларын чүгө чартык ке-зин артыкан.

Байдал мызыг дүвөрөзунинг турара, ук айтыргыч харылап тур-рар ВЛКСМ-тин район комитетинин школа ажылы харылаа чогут инструктор Л. Монгуш ботрога-даа, активче-даа туртушкан. Комсомол-ду район комитетини школаларга комсомол, шпөөр организациялары-биле харылдааны кончүт көшкөк туруп келген. ВЛКСМ район комитетинин активчилерин, илангыч оон секретарлары көзөгө колар үнүп келгени-биле колхозто, сов-хозтарда аныктар ВЛКСМ район комитетинин секретарлары З. Лап-каны, Н. Стрельяковту таныжын савагалга чугаалааннар.

Комсомолдун район комитетин мал ажылчыне аныктарын өзөөш өндө-дөөн, «Сүт-Хөл» совхозта Орта-Тал, Сары-Булуң, «Искра» колхозта Кызыл-Хавак фермаларын медалдары планнаттыган бол-за-да, ол херек кырында куусет-тимөөн. Малчын аныктарын ма-териал-культурут хергелелерин хандырычыне ВЛКСМ-тин район комитетини база өзөөш кичөөш сал-ганын конференция айтып, моон сонгаар олче салгыш салышкынын күшдөдеририг негезин.

ВЛКСМ район комитетинин активчилерин ажылды кыры-биле улуттуп, колдуунда-ла социалистик хүлөөлөргө киреу-селгезинин дугайында мээр чымыр-биле өй-лөгөн, чангыс талаай ажылдап тур-ганнарын аныктар ортуунга кижик-зилге ажылдын кошканнын деле-гат Донгак Өтөк-оол шыгыш шүтүмүлөөн. Аныктар ортуунга делешти, бөседын ховар номчуп, кижик-биле ажылды көшкөк чоруктары-биле районда кем-херек үгүдери, худуганнар, хей-ийти-нин өнүч-хөгөгүн оордур чоруктар ам-даа хей.

Районун чамдык черлеринде херөгөн кижини өргинин өзүгү-биле ашкак албап өгдөп турар, суданын өргини хевир-биле өрт-тирер чоруктар бар. Эрткен чымын Чадаанын ортумак школанын 10-гу класын дооскан Кара-Сал Эренмазы оон адык Кара-Сал Манай-оол дээрин иччаар албап өлгөрүн бодал. Кара-Сал Эренмаз «ашаа» болур деп турар кижини бешин көрбөн турза, херекти иччаар кылган турган. Сеткил таарыш-пааны-биле К. Эренмаз куул бол-ган хүнде-ле чаа маянап келген. Иччаарга комсомолдун район коми-тетин бо херекти эки билер турган хирезинде-ле, анык кыстын сал-гымын дээр салгыш човангыр болбаан.

Конференциянын делегаттары ВЛКСМ район комитетинин актив-чорудууларында четтестерин шүтүм-чүлөвшөөн, ажылдын стилин эс-керттеринин чугулазын чаа солгул-ган составка сумелөөнөр.

Конференциянын ажылдыг ВЛКСМ Тыва обкомунун секретары эш А. Пожидаев, Чөөн-Хемчиктин партия секретары эш Д. Ондар олар база ийриш, саналдарын бергенер. Малчыларын аммыралдын куль-туралын бектидер дээр комсомол-чулар, аныктар походу чарлаар дугайында шийтирин конференция хүлөөп алган.

Ыгыт организациястыг пленум ВЛКСМ-нин Чөөн-Хемчик район комитетинин секретарына О. Бой-оолду, секретарынн ораалкызына Л. Монгушту, ВЛКСМ комитетинин штаттан дашкаар секретарына Д. Өтөк-оолду сонган.

Х. МОНГУШ.

КУР ЧЕР КРАЯ. Кустанай областын бүтү ажыл-агыйлары часын тарылма чүгө согуур үезинер-биле чоруулар деп турар. Совхозтарынын хууруунада урезин аргылашкыны болгаш оон үнүчүленип хынаалаан доостунан, «Владимирский» совхозта дөр-төн бир муң центер сортуу урезинерин билгезкен. Ам ында урезин таравын ийн улаа аргылашкынын доостун турар. ЧУРУКТА: «Владимирский» совхозта урезин тарааны аргылап турары. Фото В. Давыдовтуну СЭТА-нын фотокоринажы.

Ажылчыл тулгузун

Дашчынын хүн демдегеленден

Александр Белев он класты дооскан доран-на чангыс класты өөрү оолдар, кыстар-биле калы бо улуг тулугу уурун, хөнү диттарын, кара ноуган пештерин, чойган, ий-вин дөөш каш азын үнүштерден бот-кен калбак, шырай зоиммерин чур-ган кылдыр шугулаанын, чараш болдуу чурумда-биле мун-мун ки-жилерин хандыкшынын, сонугура-нын хаара туткан бектик Сайянын ылдындан келген. Калы келгелерин өөрү манаа бир чыл четпейн чораш дедир чанын чорупканнар. Саша Ак-Довуракка келгеш, күш-ажылда дайыккан, ол ам бешки разрядтын дашчыны.

Аммыралче баштайгы базынын кылган, чуртталганын иштине бир дугаар шалын алган чери Ак-Довурактын чорур ханну чок. бо улуг тулуг доостурга даг-дугу аргы-лар оубу фабрикага ажылдап чымын каарын ол шийтирген алган. Ол романтик чогаалдар номчурунга анык, калды-бир-де солун чүгелер биле, күзөөрине улуг хандыкшылым, өзүгү-да романтик киж. Шулте-рде чаа чоматчылар, оон чогаал-чан эки, багый шудутири азын каш кыдырааштар додган. Өвдө-өй-де оларын ушуну өскөгөш, өөрүге мыктыр, азынги номчулушаан, до-раан-на шыктай шаап алыр. Евгений Якушевону, Сергей Весни-н

ини шудутиринин дугайында мар-гында бол берген болза, Саша анаа бо-ла киржи берген турар. — Саша Ак-Довуракка келгеш, дөрт чыл чедип турар, манаа келген чы-лындан эгелен ол хүн демдегеленип кылган эгелөөн. Сашанын хүн дем-делгели хурен каргыт ийн кымын кыдырааштар иштин ачык додган, ушкү кыдыраашта эгелен кирпекен. Кайымын-даа даштында «Ак-До-вуракка хүн демдегелелери» деп бир кызын каан. Ол кыдырааштары ажыл көөрүн оон дилөөн.

— Инда бижиттинген чүгөдери шунтузун-даа болза номчуп көрүнер. Журналды кижик силерге солун бо-лур магат чок—деп ол мези ил-дээнин чагам дивелди-дир.

Бо улуг тулугтаа ажылдап турар болза манаа ажылдап тургулааш чоруткан аныктарын дугайында чер-де аны-бүрү чүгөдери, болуш-кунарын ол демдегелелерден ном-чуп болур. Ол кымын кыдырааштар-да хүн демдегелелерден чүгө ийн чүгүлдү манаа кирип көрейин: — Комсомол комитетинин бөрү-нүн шийтирини өзүгээр бистин бри-гаданын баш бир мурнакчы дашчы-ны Неля Казановага бөгүн Комму-нисттер күш-ажылдын салымчыны деп хундүгүт атты тымысты. Бөзө-дө хөлүг чоруп, өлө-чара, чуга-алды өрөк кыс Неланын эки билер мен. Манаа ол Нижний Тагилден келген. Оон-биле чамдык бригадга ийн чыл азын ажылдап келдим. Ак-

Довуракка көп ажылдар дугайында болза Нелая чок турган. Оон таныжын турганы оол манаа ажыл-дап турган, Нижний Тагилче чана берген. Анаа баарга доран-на шериг келдиришкени келген. Нелая оон шеригче үдээр дөөш вокзалга кел-ген. Ак-Довурактын дугайын ол өөл анаа кайгамчык романтиктин чер, дарганы безин геометрия кичөөли-ге өөренип турганымыс уш бүдүн чүктөр, пирамидалар ишкан чүгү бүрү дөвирлеринг. Тыванын дээр үргүчү-ле, ак, аяк, кемнеринин суглары шапкан, аажок шимжээ-н даштыг агып чыгар.

Нелая оон романтиктин чугаазын тыншаан, Ак-Довуракче чоруптарын дөрт шийтирилген алган. Таныжы оол анаа орукка чарыгарда ашка-плек-ти-даа берген, орук-сууру бөжин айтын берген. Балчыныче-даа бар-байн, Нелая өл-ла хүн өөредилге олу-рупкан, Тыва кайы сен дөөш халкак. Ак-Довуракка ол канды-даа доку-мент чок чедип келген, ала-неаниче чыга бижин турган, документте-рин сөөгүндө алдыртпн алган бол-гай.

Манаа келгеш аммыралга төлөп чок болуп, худуган херектерин үгү-дөдүн турган чамдык аныктарын дугайын оон хүн демдегелелерден номчуп болур.

«Бо неделяда бистин бригада дү-неки эзелдеге ажылдар. Дүне бир шап үезинде келгемге бистин өгө-нүс өрөлдө аажок шуугуанын үгө-нүр турар. Чөдө бөрүмге база-ла аа-нытарын Виктор Абашев кезек оолдар өвнелдеп алган көрөдөп оолдар, оларын аммакын шунтузун калтап ашпаган болду.

— Акна-биле өөрөдөйгөп көзөр ойнаар чорук организациязынын соксат! Өөрүн ашкаын дээр бер, ол улустар шалын алгыре дээр чү-нү чир чүгөл?—дээрмге сайдыр

Мурнакчы хойжу усть-лабичи-лерин кыйгырын ийин-биле дет-кнннннн, бо чымын мурнукуунда-да бектик көргүзүп чедип аларын хүлээгин. Ам өң калгаран хоюун 130-ни меңди о

МӨҢГҮН-ТАЙГАНЫҢ КИЖИЛЕРИ, ОЛАРНЫҢ АЖЫЛ-ИЖИ

Усть-лабинчилер, силерни деткип тур бис

Краснодар крайының Усть-Лабинск бүдүрүлгө эргелегенин аял-ишчилери тарааны болгаш мал ажылынын продуктуларын бүдүрөтүн көздөрдүн дээр 1963 чылда бугу улустун чарымынча негиз ажил-агынын бугу ажилданыларын кыйгырган. Оларныкы чагазын бистин Барыш-Хемчик районун «Малчы» негиз ажил-агы артелинин кеңигерин улуг соруу кишинин-биле чугаалашп танышкыш, чангыс үн-биле даткын.

Бар курлавырларын болгаш аргаларын бугу талазы-биле санап көргөш, колхозчулар боттарынын өтчөт-сонгулдалыг хуралына даразында социалистик хүлээлгелерин алган. Бистин колхоз мал ажылы. НИИ-ТИНИҢ МАЛЫНЫҢ БАШ САНЫН 1962 ЧЫЛДА ТУР-ГАНЫНГА УДУР 18 ХУУ ӨСТҮРЕР. АЗЫ НИИТИ МАЛДЫН БАШ САНЫН 55 МУҢ 750 ЧЕДИРЕР. БО ЧЫЛЫН 530 ТОННА ЭБТИ БҮДҮРЕР БОЛГАШ ОҢ 515 ТОННАЗЫН КҮРҮНГӨ СЕДАР, АЗЫ ПЛАНДА КӨР-ДҮНГЕНИНДЕН 50 ЦЕНТНЕР ХӨЙ БОЛУР, КҮРҮНГӨ 180 ТОННА СҮТТҮ СЕДАР, АЗЫ ПЛАНДА КӨРДҮНГЕНИНДЕН 50 ЦЕНТНЕР ХӨЙ БОЛУР. 74 ТОННА ДҮН-ТҮ БҮДҮРЕР БОЛГАШ КҮРҮНГӨ СЕДАР ДЕП ПЛАН-ДА КӨРДҮНГӨН ТУРГАН БОЛЗА ОНУ 78,2 ТОННА ЧЕДИРЕР ДЕП ШИИТПИРЛЕДИВИС. БО дугайында малды мыштан деп ажырап болгаш яны-буру чыдаганынан дүктүн чидирин болдурбас дээш малчынар улуг демиселди чорудар деп шийттирлеп алдывис. Хойну 45, ашкуну 35, сарлыты 240 килограммдан куду эвес денкилг кылдыр семиртип, күрүнгө седар. Бистин мыыштык бода малывыс шүптү сарлык болур. Бо чылын саар сарлык бүрүздөн 300 килограммдан эвез эвес сүттү саап алып болгаш ортума-биле хой бүрүздөн 1,8 килограмм дүктү кыргызы бис.

Бистин «Малчы» колхозта шээр малдын соодазыны ам индин түлүктөп турар. Малдын чаш төлүн камгалап алып айтыр бистин дүктү ажаал алышыкы-нымыс ол болур. Ынчанга бу уеде бугу кунузушту, ичизингенисти малчынар, оларга дара кыдарыкче салыр бис. ТӨРҮҮР ЧҮС БАШ МАЛГА ОНААШТЫР 95 БАШ ХУРАГАН, АНАЙНЫ, 87 БЫЗААНЫ, 75 КУЛУН-НУ КАМГАЛАП АЛЫР.

Тус черин кара баштыг ак хоюн өстүрер сорулга-биле хойларын чүзүн айы-биле болгаш шынарын ке-

рүп үзөр ажылды моон сонгаар улам шыңгы чорудар, сарлык малдын шынарын экинчилер хемчеглерин алып, 4 черге тарып боозалыганын, кыргылган болгаш чуулданын пункттарын тургузар. Ынчанга бу чылын хойнуң кол нурууңу тарып боозадырын болгаш электртраграт-биле кыргырын чеди алып.

Малдык чөм-суурун тургузар сорулга-биле 346 га көк сулазы тарып, оң га бүрүздөн 15 центнер дүктү алып. Бо дугайында сугаргылга кичээлгени салыр. Нинитини малынга 600 тонна ситенин белет-кээр. Бирээзинге-ле 400 хой кирер 15 кажааны, 200 хураган кирер 200 кажааны тудар болгаш мал кажаа-ларын тударынга дашты ажыглаар. Ынчангы даш-биле кыры чадага кажаалары тударын практикалар. Мал ажылынын туауларын болгаш мыштагылашыкыга белеткеди сентябрь 1-де дооскан турар.

Малчынарнын культурулуг амыдырал-чурталганын экинчилеринче оңа ичизингени салыр. БО СОРУЛГА-БИЛЕ 1963 ЧЫЛДА МАЛЧЫНАРГА 10 ЧАА ЧУРТТАЛ-ГА БАЖЫНЫН ТУДАР БОЛГАШ ЧЕДИР КЫЛДЫН-МААН 10 БАЖЫНЫ АЖЫГЛАГА КИИЖЕР, ОҢ БА-ЖЫННАРГА 20 ПЛАНЫ КЫЛЫР, ХОЙЖУ БРИГА-ДАЛАРНЫҢ ТӨПЧҮГӨШТЕРИНГЕ 8 ЧУНАР БАЖЫН-НЫ, 4 КЫЗЫЛ БУЛУНУ ТУДАР, ХОЙЖУЛАРГА 15 ЧАА ӨГЛЕРНИ КЫЛЫП, 90 ЭРГЕНИ СЕПТЕП 633Р.

Колхозтун Мугур-Аксы суурунун кол кудумчузун шакетинтип дооскаш, анда 500 ыныш олуртур. Он ынай бир урулар испиин, бир чунар бажыны тудар болгаш тудуга хергелээр 150 муң тууыбуну бүдүрер.

Усть-лабинчилеринкы чагазын ичиз-биле деткиви-шаан, бистин колхозчулар чеди чылдык бешки чылы-да мал ажылын хөгжүдөр, оң продуктуларын бүдүр-ерин болгаш күрүнгө седарын көздөрдү, тудуга бол-гаш колхоз бүдүрүлгенин өске-даа азыралыкча өскө-нү чедикшинерин чеди алып дээш бугу улустун социалистик чарымынга кирип, күштеривисти кадар-манмай ажыдаар бис.

Бистин районун «Мурнакчы» колхозун социалистик чарыкка кыйгырдывис.

(ХҮЛЭЭЛГЕНИ КОЛХОЗТУҢ ӨТЧӨТ-СОНГУДАЛЫГ ХУРАЛЫНГА ХҮЛЭЭП АЛГАН).

Каргынын хойжузу

Каргы хем «Малчы» колхозтун одар-белчирилг черлеринин бирээси. Ында ам чаа хойжу бригаданын организастап эгелдэн. Ол бригаданын хойжузы Калчан-оол Иргит Доңцу-оолович 1962 чылда 300 хойдан 266 хураганны алган. Чамдык хойлар кызыраан болгаш ара салган.

— Мээң хойларымга чангыс кошкар турган болгаш тарып боозадылгак эвезиш хойларга чоруткам. Ынчанга хураган камгалап алып талазы-биле чүс хуу болбааным хомдандыч болган. Ындыг болза-даа хой бүрүздөн 1,8 кг дүк алып дээш хүлээлгемни 2,4 кг кылдыр куусеткен мен—деп, бо чедикшичинге өөрүп чугаалады.

Шынап-ла, эрткен чылын колхозта эң хой дүк алганнарныкы бирээзи И. Калчан-оол болган. Оң 300 хоюдан алган дүгү 720 кг болган.

Чеди чылдык бешки чылы—1963 чылда бугу илчез-тин социалистик чарымынга кирбишаан, И. Калчан-оол 302 хойнуң хураганын бүрүн камгалап ап, хой бүрүздөн 2,6 кг дүктү кыргып алып мен деп бедиткен хүлээлгени олгаш, хойжу Дагбаны социалистик чарыкка кыйдырган. Ам үеде оң ко-даньда төрөн 50 аяк хойнуң хураганнары менди алдынан.

ЧУРУКТА: И. Калчан-оол.

Акша төлевириңге шилчээн соонда...

Колхоз 1962 чылдын январь 1-ден бээр акша төлевириңге шилчээн. Бо чорук колхозчуларын амыдыралына болгаш ажыла-агыга сонургалына улуг ийги болган. Мурнуда күш-хүн-биле ажыдап турган үеде аванысаар чорук массалык болуп турган бол-за, кажан акша төлевириңге шилчээн соонда ол дык кызырылган.

Күш-хүн-биле ажыдап турган үеде колхозчулар ажыдаан күш-хүннереңге айлап азы кар-тадан акшаны аван чурум-биле ап турган болза, акша төлевириңге шилчээн ай саанында ажы-даанын 60 хуузун доктаама ап турар апарган. Күш-хүнүн

үезинде ай саанында тудугулар 10—30 рубль, малчынар 30—40 рубль ап турган болза, акша төлевириңге үезинде тудугулар айда 25—50 рубль, малчынар 40-тен 70 рубль чедир доктаама ап, боттарынын хергелелерин долу хандыгынар аргалык бол-ганнар.

Индик болза-даа аванысаар чорукту колхозтун баштаар чери чамдык үелерде үргүлчүлү тур-уундан таарымча чок чорук чам-дыкка база болу берилээр. Чы-жээ, эрткен чылын тудуп болгаш хою бригадаларына нинитингиз чөмөнчилгезин организастаан база

колхозчулар ай саанында төлеви-рин ап турган хиреде-ле аван тыпсыр чорук үргүлчүлү турган. Оң улумундан чамдык колхозчу-лар чыд төнтүндө колхозка өрелгип болуп арткан.

Бо чылын колхозчуларын нинитингиз ажылыңга хандыкларын бол-гаш акша төлевириңге улам чурум-чуларын чеди алып херек. Ка-жан нинитингиз чөмөнчилгезин организастаан турда, барымаал чок черге аван тыпсыр чорукту болдурбас болза чогуур.

И. ДАМБА,
«Малчы» колхозтун бухгалтери.

Бистин хойжу бригадавыс

Мугурда кезек хойжуларын 9 годан хоюн каттыш-тырган хойжу бригада бо чылдын эгезинде чаа тургустунган. Мурнукузгүш ишкеш тус-тузунда тужуу харан-ган эвес, чангыс ай төлчүгөштүп, тусай бөдүк бооп алгаш, арга-сүмөй, күжү калды, коллективтик ажы-даары ажыктып болуп деп, хойжулар манза амырап, илчепейлгип ажыдап турарлар.

Бо чылын бригаданын төпчүгөжин тургузар, олар-ларда кыштагаларын септээр, чаа кажаалар тудар, мал

чөмнери белеткээр ажыларын чорударынга хойжулар боттары кол күш бооп ажыдаарлар.

1963 чылда бригаданын ап турар социалистик хү-лээлгелери мындыг: төрүүр 100 хойдан-на 95 хураган-ны, хой бүрүздөн 1,8 кг дүктү алып, күрүнгө 411 центнер эпти, 53,3 центнер дүктү саар.

Социалистик чарыкка Кара-Ховуда № 5 хойжу бри-гаданы кыйгырган бис.

Д. КАЛДАР,
хойжу бригаданын бригадир.

НИИТИ КҮШ-БИЛЕ

(ЧУРУМАЛ)

— Авай!

— Оо! Чул, огул?

— Мээң дивнииниң кээп көр-дөө, ол өстөр иенин чүрээңге ол-загы таалаангы болган. Оң мурун-дагымы ишкеш, кирип кел сал-ла, портфельни дүжа-кедеп откышпаш, шал-бул чөмөнчөп, кий деп турар-да, бир-де черге хырт кыныр чо-руган төл эвес, кызыл галстуктуг, ылап-ла өрөңкичи шичилиг огул Лена турган.

— Демдектер багай эвес-тар, Ин-чала-даа бо чүгө эгез-дир. Даар-та, сонгузугун, моон сонгаар—хүнүн-не чүңү кылып ужурауга, Лена?—деп, ол огулун буттарынан бажынга чедир көргөш, эвилеп ай-тырган.

— Ургүчү-ле кичээлдээр, силер-ге дуадагалар мен!—деп Лена хары-мдалан.

— А оон ынай?

— Оон ынай, сенден азы ачамдан чыпшээрленип алгам, чамыкты, ой-нан база болур але, авай!

— Мынгар хары. Ам чөмөнчөп, дыштаным ал че! Ол дүштү уруу Хаттаан база кирип келген.

— Оо, Ленаңын бөгү солунун аа! Аанайың, манай чорүгү бар-баан сен бе, хары?

— Че, дайын ам! Дангаар ычпач турбас-ла кижичүе. Кижичү өңдө-лээр, кидис шөйлөр болгашаан, уруу!—деп, нези чугаалаан.

— Мен анаа... билбейн ичча деп-тим, авай. Сен мээ ажымалды, шы-на, Лена? Ол, хары орнунга, би-

жик столунга баргаш, хулуурбөр-тшан, дивниин чаа туткан.

— Ма, көр, угбай!

— Охалай, ол болбазыкпа! Эр-хей, Лена. Ол хөвөр, оон-даа ар-тык уламчылар-ла болгай—деп, уг-бач депткен.

4-кү классын Лена, 6-гы классын Хаттаан болгаш нези иччаар чөмөн-чип, чугаалашкан соонда, катал-ла, бажиттири бажиттинип, ажыла-ры ажыдап кирипкеллер.

Чоокка дээр-ле кошкак өөредил-гелг, чурум хирелгип турган Лена-нын иччаар чазанып, сайгарларынга чүү илг болгашаан? Чугаажок, башкылары-ла болбайт аан. Иччаар-ажык, бир-де катал оолдун ада-не-зинге шкөөлөңи директория чериден дүвөрчөп бижик келген. Мында чу-гааалаан: «Хундулуг ада-не—Шош-куй, Сазымнай! Огулар шкөөлөңи бич» класында электери улазынын үе стч казы-дыр. Дарый чедип каар көрдүр, аааа чугаалашп көөр аларган-дыр бис. Дирекция...

— Неңи шкөөлөгү барып чугаа-лашкан. Ол-ла кезжээ өг-бүлө кеңи-гүнеринин хуралын чытган. Шийи-ширээни:

а) электери улазынын Леонидтин үрешкени шымың болгаш анда те-ределерин мурунунда шымың са-гындырып бээр.

б) үрелген улазынын адамы са-дар болгаш кылдыртар.

в) кылган буруузун шкөөлөңи директория черинин мурунуга минип: моон сонгаар индиг амылыг чурум үрөшкенирин болдурбаан-биле са-зуу бээрин Леонидке дагытар.

Түпнелинде Леонид болуун ал-дагалдарын билгени болгаш өг-бү-лө кеңигүнеринин анаа тургускан ителделерин күүсетип эгелден. Он-чүү эр ээзи Салчак Сундуйын Шош-куй—республикада бичке суратмыг төөлчү кижичү. Ирей ол кезжээ огулга багай ажы-чаныгы, бугу чок кижилерин элдээртин көчүлөөн алган каш кыска төөлдарын кылып берген.

Хурал сөөлүнде Леонидке хамаар-ышканын индиг-мынчиг чөмө динчал-бастаан.

Леонидтин авазы—Иргит Дожу-лаевна Сазымнай—колхозтун тулгу бригаданында мурунчак ажил-ишчи-лерин бирөөн. Ол суурда машина-лар турар ийи улуг гаражтарын, чаа культура бажынынын тудугу-рынга илчепейлгип киришкен. Оон хоюн дамчытыр чыл-чылда чеже тууйбу бугуң, ажылаада кирбөөң дээр! Ол ам колхоз баштаар черинин кеңигүңү. Оң бажынынын ишти кезезде-ле арып болган чырык, бугу-тү-ле чүгө эмге-сөкселгип тургустун-ган болур. Ургутарынын кичээлдээр-инге ол таарымчалык байдалды тур-гузуп, оларнын ичим-хенин, өөр-диге херекселди четчелээрине улуг күштү салган. Бо-ла бүгүнүн туң-

нелинде баштайгы үеде алган суда салдырган турган. Леонидтин өөр-дигелгези өкжөөк болгаш уруу Хат-таан шкөөлө дээр өөредилгелерин оодурунда чоруп, шкөөлө хөй-нинитингиз ажылынга доктаама кы-рипшпашан, незинин шыкты дуза-лакчыны болу берген. Ол не ургу-ларынга чангыс ай негелдени са-лып турары-биле кады, оларын кичээлдеринге үргүлчү оудрук, башкыларынын сүмөни ап, шкөөлө-биле доктаамап сирый харылааны тудуп турар. Ненин ол кызымаккай кижичиндикти ажылын үнелеп көр-гөш, оңу шкөөлөңи төөлдер ком-плетинг кеңигүңгө сонгааны та-варыкка эвес. Устүнде оудруктар не Сазымнай-биле беседанын соонда тө-рүттүнүп келген чүе.

— Ийет, дүмдэй. Бичи кижилер-ин кижичиндеринге улуг бергелер та-варык бээр чүе-дир. Оң чорут, оварымчалыг ажып эртер, башкы-лар-ында ад-неина харылааган, ст-мези эргежок чугула болур дур—деп, ол чугааны төндүрдү. Биче-чаштарыны кижичдер талазы-биле ада-неин харысалаанын бугу-ла меледер билген кижичдер дээрин оон илден.

М. САЛЧАН.

САРЛЫК КАДАРЧЫЗЫ

— Бистин Мөңгүн-Тайганың девицизинге сарлык мал коңуң таарымар. Чүгө дие, оңау тайкыс, мадыр-берт дагыларга анаа инки таарымпас, сарлык мал харын ыныг черге амырап бээр. Сарлыкты чагы, күсүкү айларда саар, а кышы үеде сулу огул берген соонда хаялгы мадыр мээс-терге оларлап чооруу. Ындыг болганда надарчы кижич чангыс черге турбас, ныштын соонда сарлыктары надарып, хайгарлап чоруп бээр болгай—деп, Неңе Михаил Чыдымчолович чугаала-ды.

Михаил Чыдымчолович—«Мал-чы» колхозтун дуржулгалыг малчынарыннын бирээзи. Ол 1953 чылдан бээр мал надарып, чамдык үеде чыгы, хой ферма-ларын эргелекчилеринге-даа ажыдап турган. 1961 чылдан бээр сарлык надарып келген. 1962 чылда 87 сарлыктын төр-өөн бызааларын бүрүн камгалап алган. Бо дээрге улуг чедикши-дик.

1963 чылда 103 төрүүр сар-лыкты ол надарып турар. М. Не-ңе колхозтун өтчөт-сонгулдалыг хуралынын индириден санап бе-рип турган, 100 сарлыкна онааш-тыр 95 бызааны долунтуруп алып мен деп чугаалааш, индиг те-даргай хүлээлгелер алырың өскө-нө малчынарын кыйгырган.

ЧУРУКТА: М. Неңе.

М. ЛЮНДУП,
«Шынык» тусай корр.

Кандыг культура ажыктыгыл?

Эрткен ажил-агы чылында мал чөмөңгө хергелээр-биле 360 га чер-ге тарыга чоруткыш, оон иштинде 82 гага арый таран бис. Чели-Тейге сугарылга буганын алгаш-кып, арбай тарып болза дык ажык-ты болурун практика көргүскен. Манза мындыг дөңдөп көргүзүп болур: 82 га арбайдан 42 муң чөмө-ңгө единицазы алдынан болза 278 га көк сулазын чөмөңгө еди-ницазы чүгө 23 муң 560 болган. Моон ак көөрге, сулага бодалар, ар-бай каш катал хөй чөмөңгөлө еди-ницазы берген-дир.

Бир эвес эрткен чылын үстүнде ийи культурулардан 65560 чөмө-ңгө единицазы алган болзувуса, бу чылын 166 муң чөмөңгөлө еди-ницазы алып деп болап турар бис. Чөмөңгөлө единицазы эвезтир бе-рип турар болганда сулазы тары-рып эвезеткеш, ам кол нуруузунда арбайын тарып деп көргөн бис.

1963 чылда Мөңгүн-Бүрен бажы-на

га шөңөлдөн кылып, анаа 30 гек-тар черге тарылганы чорудар бис. Бир эвес эки түнөөлү көргүзөр бол-за, индиг үш муң кире гектар кара көрүңүнүг кур чер бар. Оңу ажы-далга кирип алтар болза, мал чөмө-ңгө бүдүрер бистин колхозка дык өөр ужурут.

Бо чылын Мөңгүн-Бүрен бажында Сары-Ховунун енгенин кешеп, оңу престоаап, сөөртүп алып деп пла-нир турар бис. Бо планын күүсөлдө-лөргө улуг рольду механизатор кадрлар ойнаар апарып чугаажок. Бистин колхозта Эректол, Ошкү-Саар, Демир-оол ышкаш дуржулга-лыг механизаторлар бар аларган.

Хою бригаданынын ажил-ишчи-лери колхозтун мал ажылын хөгжү-деринге бөдүвүстүн үлүг-хууусту кирир бис.

С. НАСЫН-ДОЖУ,
хою бригаданын бригадир,
агроном.

даа бажында чурттап олтур малчын чок—шүптү өгө. Ол бажынар кижич чурттар кылдыр чедир кылдыман.

— Колхоз баштаар черинин бол-гаш Социалистик даргалары бистин Тоолайлыгы малчынарынга барбаан. Оларын айтышканын сүмө-зин диннаарын чон күзөп турар. Тоолайлыгы салып эң туруп берген болгаш харын оңу дүжүр дөң деп чугаа дынаалып турар. Ам үеде мал-чынарда дүжүт алышыкы эгел-дөө. Чангыс-лаа малды черге тө-рүтпөс, чаш мал бүрүзү нинитингиз малынга немей өстүрер херек. Бо дугайында бугу кичээлгенин, са-гыш-сеткили малчынарже көрүң-дүрө чогуур—деп, хойжу Базы-Очурунун хуралга чугаалааны ышкаш саналарын өске-даа малчынар бер-гилген.

Иркакты оларларда малчынарже салгыш салышканы кошкар турар, сөөлү үеде чамдык черлерге чакты-кан солунар ай-айы-биле келбес-төөн болгаш мал ажылынын тускай артемиңгелери хоомай ажыдап турар. Бо фактылар малчынарынн сөткө-нин дык хомудатканы оларын шү-

дөң. 16 чуртталга бажынарын, 8 машина кирер гаражты, ийи элек-тростанцияны тудуп, ажылаага кириген; 18 бажыны кришалаан, 26 кладовканы кылган, Мугур-Ак-сынга 300 олуутту клубту, ургутар сазын, Мөңгүн-Бүренге 80 олуутту эге шкөөлөңи тудуп, ажылаага киригенин биче эвес чедикшик деп санапас аргажок.

Иччала-даа колхозтун амгы бай-далын ам көөрге, тудуп талазы-биле кылдыр ажил улуг. Бугу малчынар-ны чуртталга бажынары-биле чо-гуу чылдарда хандырып, хойжу бри-гадаларын төпчүгөштерин тудуп тургузары, бүдүрүгенин болгаш культураның өске-даа тудуларыны кылдыр, колхозтун суурун чагай-жыдып сайгырадыры дээш ажил-ла хөй.

Усть-лабинчилеринин патриотчү эгелдешкенин деткивишаан, колхоз-чулар өтчөт-сонгулдалыг хуралынга социалистик хүлээлгелерин бадылап алганар. Мөңгүн-Тайганын кижилеринин бо чылын кылып ажил-ажи ол хүлээлгелерде тодараттыган.

Агитация ажылын улам күштөлдирер

Бистин «Малчы» колхозта партия комитетинге хамаарып турар үш эге организация бар. Олар эрткен ажил-агы чылында партияныкы болгаш чазактын шийт-тирлерин чоңга таныштырар, лек-

ция, беседаны чорудар талазы-биле багай эвес ажылааныр. Бо 1963 чылдын баштайгы ийи айла-рында лекция, беседа чорудары-нын планда көрдүгөн хемчегле.

АРАВЫСТА ЧАРЖЫЛЫ

Мөңгүн-Бүренин Дыттыг-Арыга чаа тургустунган хойжу бригаданын келген И. Комбу Кызыл-Хала хойжу бригаданын кеңигүң С. Серен-Чимит-биле ужурашып, чугаалашып олурган черинге чөмө берди-вис.

— Менээ көөрдө бодун-даа анык, хөй ажилыңга эрткен чылын чаа кирген кижич болгай сен. Түпнелиң черге аажок болган дижип турар чү-зүл. Чугаалап дөрөм—деп, Комбу айтырды.

— Чүс хойга онааштыр 110 хураганны алдым. Ам 311 хойнун 106-зы төрөөн. Чаш төлү чаа менди ийин. Силерининде байдал кандыгы?—деп, бирээзи сөптүргүдү.

— Эрткен чылын төрөөн 270 хөмжүн хураганны менди алган мен. Иччала-даа төрөө чөгүр хойларга онаарга 100 хойдан 90 хураган ал-дынган болур. Хөй бүрүздөн алган дүктү 2 кг четти. Бо чылдын эге-зинден бээр 150 хойдан 153 хураган алдым.

— Дуржулгалыг, кажар кижич болгай сен. Бо өтчөт-сонгулдалыг ху-ралга санал бээр болгай бис. Кымын кыйгырар, кандыг хүлээлге алып деп болап тур силер?—деп, С. Серен-Чимит уламчылады.

— Ол шы. Хүлээлгени алып, бирээни кыйгырар апар. Кымын кый-гырарын амдыкыңда бодаманам, а биргадаларымыс аразында чарыш-тыг болгай. Азы аравыста чаржылы, чүү деп бо

